

Handi Péter KALAP VARÁZS

Először Csók István *Keresztpapa reggelije* című festményén tűnt fel nekem a kalap, keresztpapa kalapja – semmi más. A kerti idill reggeli színeiből ez vetült retinámra, s ha felidéztem a képet, ez ugrott be legelőbb. A balatonaligai „mikszáthi derű”-t azóta is ez a sárgásfehér, fekete szalagos kalap jeleníti meg nekem. A múlt századelő békéjének és férfidivatjának kelléke persze később is rendre látható a festményeken, s mintha újra meg újra magához vonzaná a figyelmünket, nehogy a festő „komolyabb” ábrázolási szándékát lássuk. Vagy éppen ez a festők szándéka?

Csók István: Keresztpapa reggelije

Szinyei Merse Pál *Majálisát* is a kalap *uralja*, s csak miután ki tudja, hányadszor megállapítom: rendben, ott van – csak ezután lélegzem a tavaszi mezővel, a fűszálakkal és a friss égbolttal. A fiatal társaság tagjai mintha egy film statisztái lennének, úgy tűnik, a főszereplő az előre hajló, egyébként arctalan úr, pontosabban az ő fehér, fekete szalagos kalapja. A férfi épp elfordul a többiektől – az egyik borospalack nyakát ragadja meg –, mi csak kalapja tetejét látjuk. És nini! Rippl-Rónai József sem hagyta ki a kalapot: ott díszelgnek a *Fivérem, Lajos és Ödön* kettős portrén.

Rippl Rónai József: Fivéreim, Lajos és Ödön

Ez a kalapfajta itt-ott fellelhető az impresszionista forgatagban; Manet és Renoir képein – Monet önmagát is megfesti – kalaposan persze –, mikor éppen csónakban fest. Az amerikai John Singer Sargent impresszionista-indíttatású képén – *Tanulmány a szabadban* – is egy festőt látunk, ugyancsak munka közben, a jól ismert kalapban, de ő nem a csónakban, hanem a csónak mellett ülve fest; társnője a Monet-képen látható hölgnél meghittebb közelségben van, mégis érdeklődés nélkül hever mellette. Nem tudok szabadulni a gondolattól, hogy a kép a kalapért született, bár lehet, a ravasz festők kalappal horgásszák érdeklődésünket.

John Singer Sargent: Tanulmány a szabadban

A harmincas-negyvenes évek filmsztárjainak – Chevalier, Fred Astaire és a többiek – kalapja lesz aztán a könnyed elegancia elmaradhatatlan kelléke, amelyre mulatságos, mégis szívszorító ellentétként tromfol a csetlő-botló kisember, Chaplin fejfedője.

felső kép | Maurice Chevalier, Lucille Ball és Desi Arnaz, compmast.tripod.com